

LA GRAVA SUL CAMIN

Capítol 1

Waldenburg

Ai paur ! Darrièr la ròda de fèrre d'un vagon me soi aplatussat. Una bronzor se sarra sus *l'autonbanh*. Diriàtz las aigas d'una granda mar. Tot còp un flac, un sarrabastal. Las bastendas de la gara fumassejan, destrantalladas. Ai paur.

Los Alemands son partits dempuèi un brieu. Nos an daissat aquí, en plena gara, al mièg dels vasons escarmentrats. E sèm demorats aquí, totes estirats, sens gausar bolegar.

Slava !... Slava !... Los Russes presonièrs cridan de l'autra part : « *Slava !...* » Me lèvi... Tot lo monde se lèva, galaupam amont cap al camin. Un tank s'es arrestat. *Slava !... Slava !...* cridam nosautres sens comprene.

De soldats davalan del tank, la camisa pegosa de susor e de grais. Maites sègon darrièr, pòrtan la blòda corta. *Slava !... Slava !...* l'armada roja.

Un oficièr jovenòt nos parla doçament. En quatre mots d'alemand un Rus presonièr nos ditz de qué ne vira : sèm liures... cal anar en vila... se presentar al burèu militar...

E partissèm sul camin mesclats : Franceses, Russes, Italians. Ne crosam de camions cargats : *Slava !... Slava !...* Enlà darrièr nosautres las mitralhairas gisclan.

Lo solelh se claus. La frescor tomba d'un còp. Dintram dins la vila : Waldenburg. Los ostals de teules roges son pas gaire arroïnats. De dròlles s'amassan sus una plaça. Que passa lèu la batèsta !

Soi las !...

- Se nos arrestàvem, me ditz Lacòsta. Lo burèu es luènh, degun nos acompanha pas.

Nos siesèm per tèrra. Tayeb de Marselha, demòra amb nosautres dos. La negror davala... Podèm pas dormir sus las pèiras pr'aquò ! De coratge, Lacòsta !

Lo pasiment retronís : una ronda que se sarra. La mitralheta jol braç, una femna la mena. Entredubrissèm un portal bèl, nos engulham dins una cort.

- Al garatge serem a l'abric !

- Al garatge me ditz Tayeb, i pensas pas ? Es una cambra que nos cal, e un lièch se podèm. Venètz, seguètz-me.

Un corredor, un escalièr... Montam a palpas. Totas las pòrtas son clavadas. Un rai de lum : aquí i a de monde. Tustam. Dedins, una femna crida e lo lum s'atuda. Tustam mai, bramam :

- *Tür auf... Tür auf...*

De qué ? Nos vòlon pas dubrir, pòdon pas solament respondre... La cal desmantibelar la pòrta ! La cal desmantibelar !

Lacòsta brandís un pigassonèl qu'èra dins un canton amb l'aiga e lo sable de la defensa contra las bombas. Pinga panga, las pòstes se desjuntan. Cridam coma de falords :

- *Licht !... Licht !...*

Lo lum s'aluca. Pel trauc que venèm de far entrevesèm un òme grosset que demanda pietadosament :

- *Was wollen Sie ?... Was wollen Sie ?...*

- *Tür auf... Tür auf... Schnell...*

L'òme nos dubrís. Dintram.

- Avèm talent, l'òme. Avèm talent. Sèm tres Franceses desliurats. Cal que nos fagatz jaire.

- Tenètz, avètz aquí de pan. Pòdi pas vos donar mai...

La femna sortís de darrièr l'armari, se met a genolhs :

- Franceses, Franceses, nos volètz pas de mal ?...

Rosegam cadun lo nòstre croston mas nos sentissèm totes crentuts ara. La femna se plora. L'òme benlèu compren çò que pensam.

N'avèm vistas pr'aquò dins aquel país de misèria, e totes los camaradas que son mòrts. Deuriàm aver drech al lièch uèi : dempuèi que trigossam...

- Tira, me ditz Lacòsta, tornem al garatge. Daissem-los, daissem-los, que sabi pas de qué me passa pel cap...

Tornam davalar. Lo canon retronís sul camin del « Protektorat ». Nos clausèm dins lo garatge. Sarram de pelhas que rebalan. Aquí ! Nos acantonam. Coma tres fraires nos endormissèm.